

Activiteitenverslag Stadhuismuseum Zierikzee 2020

Activiteitenverslag 2020

Inhoudsopgave

Bestuurlijke informatie	3
Verslag Raad van Toezicht over 2019	4
Governance	4
Raad van Toezicht	4
Bestuur	4
Toezicht	4
Beheer gemeentelijke collectie	6
Collectieregistratie	6
Collectieonderhoud	7
Bruiklenen (inkomend)	7
Bruiklenen (uitgaand)	8
Schoonmaak en controle bruiklenen	8
Onderzoek en publicaties in relatie tot de collectie	8
Ontzamelen	10
Aanwinsten voor de gemeentelijke collectie 2020	11
Bibliotheek en collectiedocumentatie	11
Presenteren van de collectie	11
Aanpassingen aan de semipermanente presentaties	12
Archiefkabinet	13
Thesaurierskamer	13
Wisselexposities	13
Franchoy's Ryckhals, een Zeeuwse meester uit de Gouden Eeuw	14
Aanwinsten 2019	14
Cristóbal de Mondragón (1514-1596), de goede Spanjaard uit de Opstand	15
Intermezzo. Cultuur op Schouwen-Duiveland tijdens WOII	15
Hendrick van Anthonissen, Schepen op de Oosterschelde bij de Zuidhavenpoort van Zierikzee	16
Kees de Kort Ikonen. Christelijke feestdagen in beeld	16
Portretten door Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw	16
Collectie online	17
Activiteiten	18
Gebouw Meelstraat 4-10	19
Gravensteen	19
Samenwerking	20
Rekenkameronderzoek	21
Personeel	22
In dienst	22

Vrijwilligers	22
Enquêtes en onderzoeken	23
Openstelling.....	23
Bezoek	24
Bezoekers online	24
Publieksonderzoek	24
Cultureel ondernemerschap.....	25
Museumshop	25
Museumcafé	25
Stadhuismuseum in de pers	25
Stadhuismuseum op het web	27
Financiën	28
Bijlage 1 Aanwinsten op de gemeentelijke collectie	30
Bijlage 2 Aanwinsten op de bibliotheek.....	33

Bestuurlijke informatie

Dit verslag betreft de activiteiten in 2020 van de Stichting Stadhuismuseum Zierikzee, opgericht te Zierikzee op basis van de volmacht van het college van burgemeester en wethouders d.d. 20 oktober 2015 en bij notariële akte van dezelfde datum, en opererend onder het Kamer van Koophandel dossiernummer 64423581, het BTW-nummer NL 855660065B01 en het werkgeversnummer 8001473.

De directie en het bestuur van de stichting zijn volgens artikel 12.1 van de statuten opgenomen in bovengenoemde notariële akte van oprichting neergelegd bij dr. Albert A. J. Scheffers en vervolgens door de Raad van Toezicht van de stichting – na overleg met de wethouder – bij overeenkomst d.d. 15 juni 2016 en 7 november 2018 opgedragen aan Klinkaart bv, bureau voor museum en collectiemanagement te Voorburg, die dr. Albert A. J. Scheffers, directeur-groootaandeelhouder, hiervoor beschikbaar stelt.

Het algemene doel van de Stichting Stadhuismuseum Zierikzee is conform de in de akte van oprichting opgenomen statuten, artikel 2:

‘...het registreren, bewaren, conserveren, verrijken, documenteren, publiceren, onderzoeken, presenteren en vervreemden van kunstcollecties op het gebied van archeologie en beeldende kunst.

Dit doel wordt nagestreefd door het inrichten, beheren, exploiteren en in stand houden van het Stadhuismuseum Zierikzee met de door de gemeente Schouwen- Duiveland bij de verzelfstandiging ter beschikking gestelde museumcollectie, gemeentelijke bruiklenen en door anderen aan de gemeente of de stichting in de toekomst in eigendom of bruikleen beschikbaar te stellen werken.

Dit doel wordt tevens nagestreefd in samenwerking met de overige musea van Schouwen-Duiveland en eventueel andere culturele partners binnen of buiten de gemeente door het delen van kennis en ervaring, waar mogelijk in een gezamenlijke aanpak.’

Verslag Raad van Toezicht over 2020

Governance

Het Stadhuismuseum hanteert het Raad van Toezicht-model, met een Bestuur en een Raad van Toezicht. Het Bestuur is verantwoordelijk voor de strategie en het beleid van het SHM.

Het bestuur wordt vertegenwoordigd door de heer dr. A.A.J. Scheffers.

De Raad van Toezicht onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur.

De statuten van de Stichting zijn mede conform deze bepalingen opgesteld en bevatten artikelen over de benoeming, de samenstelling en besluitvorming van de Raad zowel als het bestuur.

Raad van Toezicht

mr. dr. J.C. van 't Veer, per 29 augustus 2020 benoemd tot voorzitter, aftredend 2024 [herkiesbaar]

W. Renden, vicevoorzitter aftredend 2021 [niet herkiesbaar]

mw. P. Warnar, aftredend 2023 [niet herkiesbaar]

mw. drs. E. van Duin, aftredend 2024 [herkiesbaar]

M. Janse, aftredend 2024 [herkiesbaar]

Bestuur

dr. A.A.J. Scheffers

Toezicht

Het verslagjaar 2020 staat voor de Raad van Toezicht van het Stadhuismuseum vooral in het teken van de gevolgen van de Corona-maatregelen. De verplichte sluitingen van het museum hebben een ongekende weerslag gehad op de bedrijfsvoering van het museum zelf alsook op de medewerkers en vrijwilligers. De Raad realiseert zich dat nu in de eerste maanden van 2021 het Stadhuismuseum, als zoveel andere instellingen, nog gesloten is en geen activiteiten kan ontplooien, ook 2021 geen gemakkelijk jaar zal zijn.

De noodzakelijke investeringen in te nemen maatregelen als ook de halvering van het aantal bezoekers hebben grote gevolgen gehad voor de financiële positie van het Stadhuismuseum. De Raad van Toezicht is het gemeentebestuur dankbaar dat het grootste deel van de gemaakte extra financiële kosten is gecompenseerd. De Raad van Toezicht is ook dankbaar dat zowel de vaste stafleden als de vrijwilligers steeds positief zijn gebleven onder de lastige omstandigheden. Dankzij hun flexibiliteit en creativiteit hebben de bezoekers van het Stadhuismuseum toch kunnen genieten van bijzondere tentoonstellingen. En met het digitaal presenteren van een steeds groter deel van de collectie was het Stadhuismuseum ook 'toegankelijk' zonder de deuren te openen.

De Raad van Toezicht is in het verslagjaar vijfmaal bijeengekomen, waarbij de meeste vergadering online hebben plaatsgevonden. De Raad heeft eenmaal in besloten samenstelling vergaderd, waarbij het functioneren van de directeur-bestuurder en het eigen functioneren aan de orde zijn gekomen. De Raad is maandelijks op de hoogte gebracht van de financiële-,

beleids-, personeels- en tentoonstellingsontwikkelingen van het Stadhuis­museum. Waar mogelijk was de Raad vertegenwoordigd bij openbare evenementen van het Stadhuis­museum. In één geval heeft de Raad van Toezicht op grond van artikel 16 van de statuten van het Stadhuis­museum in 2020 een contract met een derde partij ondertekend. De effectuering van deze inhuur heeft gedeeltelijk in het verslagjaar plaatsgevonden en gedeeltelijk in 2021. De Raad heeft besloten in 2020 een financiële commissie/audit committee in te stellen. Mevrouw Warnar en de heer Janse maken deel uit van deze commissie.

In het verslagjaar heeft één algemeen bestuurlijk overleg plaatsgevonden, waarbij de voorzitter van de Raad van Toezicht, de directeur-bestuurder, de wethouder en haar ambtelijke staf het wel en wee van het Stadhuis­museum hebben besproken. In 2020 heeft de Raad meerdere overleggen gevoerd met de verantwoordelijk wethouder. Onderwerp van gesprek was daarbij het voornemen van de wethouder de Raad alsnog een openbare sollicitatieprocedure voor de functie van directeur-bestuurder te starten. De Raad heeft in alle overleggen aangegeven dat de benoeming van de directeur-bestuurder een statutaire verantwoordelijkheid is van de Raad. De Raad ziet geen enkele aanleiding voor een dergelijke procedure en is tevreden met de wijze waarop de huidige directeur-bestuurder invulling geeft aan de ontwikkeling van het Stadhuis­museum, het beheer van de gemeentelijke collectie en de samenwerking met de andere musea op Schouwen-Duiveland en ver daarbuiten.

De Raad van Toezicht bedankt de vrijwilligers, staf en directeur-bestuurder voor hun inzet en betrokkenheid onder de lastige omstandigheden in het afgelopen jaar. De Raad kijkt uit naar het moment dat het Stadhuis­museum weer de deuren mag openen!

Beheer gemeentelijke collectie

Het beheer van de gemeentelijke collectie heeft in dit verslagjaar vanzelfsprekend te lijden gehad van de invloeden van de coronapandemie. Net als alle andere geregistreerde musea in Nederland is het Stadhuis museum van 17 maart tot en met 1 juni, van 5 tot en met 18 november en vanaf 15 december voor publiek gesloten geweest.

Een beduidend lager aantal bezoekers dan gebruikelijk en zeker dan gepland vanwege de aansprekende tentoonstellingen is het gevolg. Een ander gevolg zijn de extra kosten die gemaakt zijn in het kader van veilige ontvangst van bezoekers en routing door de presentaties. Alle informatie over het gepresenteerde is op makkelijk te reinigen, speciaal voor dit doel aangeschafte, tablets gezet. De tablets zijn tevens een hulpmiddel om het voorgeschreven maximumaantal bezoekers per tijdslot helpen handhaven.

De meeste educatieve activiteiten zijn in dit verslagjaar niet kunnen doorgaan. Educatieve projecten in ontwikkeling zijn niet kunnen worden uitgetest en verder ook niet kunnen worden ingezet, terwijl er wel kosten voor gemaakt zijn.

De gebruikelijke periodieke controle van de uitstaande bruiklenen heeft dit verslagjaar ook niet plaats kunnen vinden.

Toch heeft de coronapandemie niet alleen maar negatieve effecten gehad. Door de sluiting van het museum is veel meer aandacht gegeven kunnen worden aan het online zetten van de collectie. Een belangrijk deel van de gemeentelijke collectie is nu 24/7 te bekijken.

Tevens heeft het museum in de periode dat het open mocht zijn het percentage betalende bezoekers heel hoog kunnen houden. Doordat veel van die bezoekers de volle entreprijs hebben betaald, is het resultaat 'inkomsten uit entree' gezien de omstandigheden feitelijk nog meegevallen.

In het kader van de samenwerking binnen de gemeente is Museumboerderij Goemanszorg voorzien van materialen om een veilige routing binnen de eigen presentatie te veroorzaken.

Collectieregistratie

Een goede registratie van de collectie is de basis voor professioneel collectiebeheer.

De registratie van de collectie is daarom een constant onderwerp van aandacht voor de inhoudelijke staf van het Stadhuis museum. Nieuw onderzoek door de eigen staf of door derden, maar ook nieuwe inzichten ingegeven door actuele maatschappelijke bewustwording, worden steeds in het geautomatiseerde collectieregistratiesysteem verwerkt. Alleen met een goed en op alle fronten kloppende collectieregistratie kunnen op een zo efficiënt mogelijke wijze nieuwe tentoonstellingen maar ook nieuwe uitingen op het World Wide Web worden gerealiseerd.

In dit verslagjaar is de collectiebeheerder met steun van de conservator van het Stadhuis museum én twee vrijwilligers gestart met het systematisch doorwerken en aanvullen van alle data binnen het collectieregistratiesysteem.

Nieuwe aanwinsten worden meteen zo in het systeem gezet dat bewerking achteraf beperkt blijft tot een minimum.

Collectieonderhoud

Basisonderhoud aan een collectie zoals wordt beheerd door het Stadhuis museum Zierikzee als het stofvrij houden geschied door het eigen team. Voor alle onderhoud die de basis te boven gaat dienen specialisten te worden ingehuurd. Het Stadhuis museum prijst zich gelukkig te beschikken over een netwerk van dit soort specialisten, die indien nodig beschikbaar zijn op verantwoorde wijze onderhouds- of restauratiewerkzaamheden aan de collectie uit te voeren.

Het team van het Stadhuis museum streeft ernaar om geen objecten in depot te houden die niet direct kunnen worden gepresenteerd. Dit is vooral van belang om snel te kunnen schakelen bij het maken van tentoonstellingen uit eigen collectie of het honoreren van bruikleenaanvragen van buiten.

Aan de volgende objecten is in dit verslagjaar door externe specialisten onderhoud gepleegd:

0278a	Gotisch deurtje Torenkamer
0696a	model van stadhuistoren
1344	portret van J. Hollenboom
1395	portret van Cornelis Verheye (inkomend langdurig bruikleen Rijksmuseum Amsterdam)
1399 a-b	portretten van H. de Huybert en J. Van Lochteren
1440 a-b	portretten van C. Verheye en Q. Hollenboom
2158	bovenblad koloniale kist
4140	portret M.P.M. van der Klooster
5257	molenbeker (inkomend langdurig bruikleen) door restaurator Zeeuws Museum
5260	schelpenbuffet Job Baster
5930	Friese stoelklok met zwaan
z.nr.	schouw Tegelkamer verbetering constructie
z.nr.	stilleven Adri Verburg herstel stoetschade veroorzaakt door onderhoud gebouw

Aan vijf inkomende kortdurende bruiklenen is dit verslagjaar eveneens enig onderhoud moeten worden gepleegd. Het betreft:

1. portret Waalko Dingemans, particulier bezit
2. ceremonieel harnas van Cristóbal de Mondragón, Kunsthistorisches Museum Wien
3. portret van Cristóbal de Mondragón en kleinzoon, particulier bezit
4. schutterskop van Goes, Historisch Museum de Bevelanden
5. portretten van A. Loncque en M. Geleynse de Maroux, MuZEEum

Bruiklenen (inkomend)

In dit verslagjaar is, buiten de bruiklenen ontvangen voor de wisselexposities overeenstemming bereikt met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed over een meerjarig bruikleen van het werk *Schepen op de Oosterschelde voor de Zuidhavenpoort van Zierikzee* van de marineschilder Hendrik van Anthonissen.

Tevens is met de nazaten van Cristóbal de Mondragón overeengekomen dat het in 1591 door Abraham de Rijke geschilderde portret van Cristobal en zijn gelijknamige kleinzoon nog een jaar in het Stadhuis museum mag worden getoond.

Bruiklenen (uitgaand)

In dit verslagjaar is aan de Stichting Museumhaven Zierikzee, ten behoeve van de tijdelijke presentatie over de bevrijding na WOII in de lokatie scheepswerf, een wandbord en een tegel (inv. nrs 3771 en 3772) in bruikleen gegeven.

De Stichting Erfgoed Brouwershaven heeft voor de tijdelijke expositie *Oorlog in Brouwershaven* een portret van M.P.M. van der Klooster door Jan Verhoeff (inv. nr. 4140) in bruikleen ontvangen.

Aan het Zeeuws Museum zijn in het kader van het opschonen van de eigen collectie oorijzers, oorhangers en knipsels van klederdracht (inv. nrs 1707, 2887, 0000BM, 3201 b en c) buiten Schouwen-Duiveland voor een periode van 25 jaar in bruikleen gegeven.

Het bruikleencontract voor de noodzender gemaakt tijdens de Watersnoodramp van 1953 (inv. nr. 1965) – in 1958 door de firma Weltevreden geschonken aan de gemeente Zierikzee en in 2009 in bruikleen gegeven aan het Watersnoodmuseum – is na herhaalde verzoeken ook dit verslagjaar niet ondertekend terugontvangen.

De vaandels van de muziekvereniging *Luctor et Emergo* en van de zangvereniging *Vooruitgang zij ons streven* (inv. nrs. 4273 en 4274), sinds 2002 uitgeleend aan het Dorpshuis Renesse, zijn teruggegeven in het beheer van het Stadhuis museum.

De Stichting Goemanszorg heeft een juk voor een vat meekrap (inv. nr. 5153), sinds 1975 aldaar deel uitmakend van vaste presentatie, teruggegeven.

Vanuit het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland is het geschilderde portret van voormalig gemeentearchivaris P.D. de Vos (inv. nr. 1442), uitgeleend sinds 1997, terug gekomen.

Schoonmaak en controle bruiklenen

Vanwege de maatregelen tegen de verspreiding van de coronapandemie is in dit verslagjaar geen aandacht gegeven kunnen worden aan de controle en eventuele schoonmaak van uitstaande bruiklenen.

Onderzoek en publicaties in relatie tot de collectie

Door de conservator en de projectleider presentaties van het Stadhuis museum is historisch onderzoek verricht naar diverse cultuuruitingen op Schouwen-Duiveland tijdens de periode van de Duitse bezetting. Bij dit onderzoek heeft het Stadhuis museum welwillende ondersteuning gekregen van in dit onderwerp gespecialiseerde drie kopstukken: dr. Lo van Driel, dr. Jop Steenhof de Jong en dr. Huib Uil. Het resultaat van dit onderzoek én van de zoektocht naar realia is gepresenteerd in de winterexpositie op zolder *Intermezzo. Cultuur op Schouwen-Duiveland tijdens WOII*. Vanzelfsprekend past deze expositie in de nationale herdenking van 75 Jaar bevrijding, al is die daar door verschillende partijen binnen de eigen gemeente niet voor erkend en is de expositie niet meegenomen in de gezamenlijke publiciteit.

Jaarlijks doet het team van het Stadhuis museum onderzoek naar de aanwinsten tot de gemeentelijke collectie. Voor de vierde keer op rij is in dit verslagjaar samen met het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland een selectie van de aanwinsten op de gemeentelijke collectie van het vorig verslagjaar in het museum getoond. De inmiddels ook tot traditie

geworden publicatie *Aanwinsten 2019 Collectie Gemeente Schouwen-Duiveland*, behorende bij de gelijknamige presentatie, is door het Stadhuis museum geheel in eigen beheer geproduceerd én bekostigd.

De geschiedenis van het in 2015 van de Britse kroon ontvangen bronzen kanon met het wapen van Zierikzee en productiejaartal 1552 is onderwerp geweest van onderzoek dat door het Stadhuis museum is neergelegd bij historicus dr. Wietse Veenstra. Het resultaat van zijn onderzoek in onder andere de archieven van de Zeeuwse Admiraliteit en de Zeeuwse Rekenkamer is gepubliceerd in de *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland) 2020*, het jaarboek van de lokale Historische Vereniging Stad en Lande. Een excerpt van het onderzoeksresultaat is gepresenteerd bij het kanon dat veilig staat opgesteld op een houten onderstel vervaardigd door de vrijwilligers van de Museumhaven Zeeland op de binnenplaats van het oude stadhuis van Zierikzee.

Een breed team van onderzoekers heeft zich in dit verslagjaar ingespannen om meer te weten te komen over het Herbarium in de collectie dat wordt beheerd door het Stadhuis museum. De resultaten van dit meerjarige brede onderzoek zijn gepresenteerd op een door het Stadhuis museum georganiseerd symposium [zie ook de paragraaf Activiteiten]. Op verzoek van het Stadhuis museum heeft dr. Aleid Offerhaus een samenvatting van de onderzoeksresultaten gepubliceerd in de *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland) 2020*.

In de inmiddels tot en met 2026 geplande reeks exposities onder de titel *Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* is in dit verslagjaar weer een algemeen thema aan de beurt. Met *Portretten door Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* is dit bereikt. Het onderzoek voor deze wisseltentoonstelling is uitgevoerd door kunsthistoricus drs. Frank van der Ploeg. Bijgestaan door vakgenote mw. drs. Katie Heyning heeft Van der Ploeg ook de bij de expositie uitgegeven publicatie voor zijn rekening genomen. Doordat de publicatie deel uitmaakt van het fonds van uitgeverij WBooks heeft de tentoonstelling, de publicatie en dus ook het Stadhuis museum, Zierikzee én de gemeente Schouwen-Duiveland wederom landelijke bekendheid gekregen.

De ontvangst in langdurig bruikleen van het schilderij *Schepen op de Oosterschelde voor de Zuidhavenpoort van Zierikzee* door de Amsterdamse marineschilder Hendrik van Anthonissen (1605-1665) heeft het inhoudelijk team van het Stadhuis museum er in dit verslagjaar toe gezet te starten met het onderzoek naar het oeuvre van drie generaties marineschilders Van Anthonissen. Arnoldus van Anthonissen (1631-1703), de zoon van Hendrick, heeft gewoond en gewerkt in Zierikzee. Zijn oeuvre staat centraal in de voor 2021/2022 geplande expositie binnen de reeks *Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw*. Inmiddels is opdracht versterkt aan kunsthistoricus Frank van der Ploeg om het museumteam op het terrein van de kunsthistorie bij te staan in de zoektocht naar zijn werk en een deel van de tekst en de afbeeldingen voor de begeleidende publicatie aan te leveren.

Dr. Raymond Fagel, docent geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden, heeft op verzoek van het Stadhuis museum het resultaat van zijn onderzoek naar Cristóbal de Mondragón, een van de vier kolonels van Fernando Álvarez de Toledo, beter bekend als de hertog van Alva, beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling *Cristóbal de Mondragón (1514-1596), de goede Spanjaard uit de*

Opstand. Fagel heeft tevens de tekst geschreven voor de door het Stadhuis museum in eigen beheer geredigeerde, geproduceerde en uitgegeven publicatie bij de tentoonstelling. Fagels stagiaire Tessa de Boer heeft als onderdeel van haar Master-opleiding geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam beeldmateriaal voor de expositie en de publicatie opgespoord.

Ter voorbereiding van de voor de zomer 2021 geplande tentoonstelling met werk van de Zierikzeese schilder Gerrit Hendrik Breetvelt (1896-1982) zijn de conservator en de projectleider presentaties van het Stadhuis museum in dit verslagjaar begonnen aan een inventarisatie van diens oeuvre. Vanuit de wetenschap dat veel van Breetvelts werk op Schouwen-Duiveland aanwezig is, is bij wijze van publieksparticipatie een inventarisatie gestart die uiteindelijk moet leiden tot een digitale catalogus van zijn werk. De medewerker techniek en beveiliging van het Stadhuis museum heeft voor deze catalogus van werken van Breetvelt de foto's gemaakt of de door de eigenaren aangeleverde foto's zodanig bewerkt dat ze aan de catalogus kunnen worden toegevoegd.

Als gemeentelijk museum van Schouwen-Duiveland wil het Stadhuis museum in de toekomst meer werk van beeldend kunstenaars met een relatie tot Schouwen-Duiveland inventariseren en digitaal aanbieden. Een testcase met 20 werken van Zierikzeeënaar Jan Bart Visser (1941), aangevuld met werk van Tessa en Ad Braat, is in dit verslagjaar gestart en zal in 2021 worden voortgezet.

Om de reeks wisselexposities onder de noemer *Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* op het gewenste niveau voor te zetten zijn in dit verslagjaar ook al afspraken gemaakt voor de tentoonstelling en begeleidende publicatie die volgens de planning eind 2022 gereed zal moeten zijn.

Eerdergenoemde dr. Wietse Veenstra is op verzoek van het Stadhuis museum dit verslagjaar begonnen aan het historisch onderzoek naar de marineschepen met de naam Zierikzee. Doel van dit onderzoek is achtergrond te leveren bij een presentatie met zo mogelijk een begeleidende publicatie bij het uit de vaart gaan van de Zr. Ms. Zierikzee. Het Stadhuis museum heeft een goede band met de bemanning van deze mijnenjager van de Koninklijke Marine en wil de geschiedenis van dit schip plaatsen binnen die van de schepen met dezelfde naam die in de 17de en 18de eeuw zijn uitgereed door de Admiraliteit van Zeeland. Dit onderzoeksproject wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, het Scheepvaartmuseum en het Maritiem museum.

Ontzamelen

Het ontzamelen van museale collectie is aan strakke regels gebonden. Vanuit de Museumvereniging is speciaal daarvoor de LAMO-regeling opgezet. Deze regeling is zeker goed wanneer het gaat om zeldzame en dus voor het nationaal erfgoed belangrijke objecten. Voor objecten die met de beste bedoelingen zijn opgenomen in collecties van regionale of lokale musea zorgt de regeling voor een enorme administratieve inspanning voordat een voorstel tot afstoting aan de eigenaar – in het geval van het Stadhuis museum de gemeente Schouwen-Duiveland – kan worden ingediend. Het is om deze reden dat ook in dit verslagjaar geen voorstel tot ontzamelen is verzonden.

Wel zijn in het kader van het opschonen van de eigen collectie oorijzers, oorhangers en knipsels van klederdracht van buiten Schouwen-Duiveland (inv. nrs 1707, 2887, 0000BM, 3201 b en c) aan het Zeeuws Museum in bruikleen gegeven voor een periode van 25 jaar.

Aan het Historisch Museum De Bevelanden in Goes is een zilveren koningsplaat van de handboogschutterij Borssele (inv. nr. 0363) voor een periode van 25 jaar in bruikleen gegeven.

Verder heeft de schenkster van het geschilderde zelfportret van Hildegard Andereija uit haar Haagse periode (Aanwinsten 2019, objectnr. 5928) in dit verslagjaar haar spijt van deze iets te spontane daad uitgesproken, het werk teruggevraagd en dus retour ontvangen.

Aanwinsten voor de gemeentelijke collectie 2020

Het team van Stadhuismuseum heeft ook in dit jaar gezocht naar waardevolle aanvullingen van de gemeentelijke collectie. Hiervoor worden websites en catalogi van veilinghuizen en kunsthandelaren bekeken en met regelmaat contacten onderhouden met particuliere bezitters van voor de collectie relevante objecten.

Voor aankoop ontvangt het Stadhuismuseum binnen de jaarlijkse vergoeding vanuit de gemeente voor het beheren van de gemeentelijke collectie een in 2016 vastgesteld budget groot € 5.797.

Alle aanwinsten tot de gemeentelijke collectie – aankopen en geaccepteerde schenkingen - voldoen aan de in het collectieplan van het Stadhuismuseum opgenomen criteria.

Een lijst van de in dit verslagjaar aan de collectie toegevoegde objecten wordt gegeven in bijlage 1 van dit verslag.

Bibliotheek en collectiedocumentatie

Sinds het vertrek van het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland in 2001 uit het voormalige stadhuis van Zierikzee zit het Stadhuismuseumteam zonder eigen bibliotheek. Tot aan 2016 is er bijna niet gebouwd aan een serie eigen literatuur op het werkterrein van het museum. Sinds 2016 wordt er jaarlijks op heel bescheiden schaal systematisch gewerkt aan de opbouw van een eigen vakbibliotheek voor het Stadhuismuseum. In dit verslagjaar is de bibliotheek van het museum verrijkt met twintig publicaties. Het betreft veertien aankopen en zes schenkingen. Bijlage 2 van dit verslag biedt een overzicht van de uitbreiding van de vakbibliotheek van het Stadhuismuseum.

De documentatie over de objecten behorende tot de gemeentelijke collectie is ook in dit verslagjaar systematisch aangevuld. Daar waar mogelijk wordt deze documentatie of een verwijzing ernaar eveneens toegevoegd aan het geautomatiseerde collectieregistratiesysteem.

Presenteren van de collectie

Zoals gemeld is het Stadhuismuseum vanwege de maatregelen in verband met de bestrijding van de verspreiding van het COVID-19 virus van 17 maart tot en met 1 juni, van 5 tot en met 18 november en vanaf 15 december gesloten geweest voor publiek. Vanaf 2 juni mochten er volgens de richtlijnen voor musea, opgesteld door de Nederlandse Museumvereniging en het Rijksmuseum Amsterdam, maximaal 30 personen per tijdslot van anderhalf uur het museum

bezoeken. Een toegestaan aantal bezoekers per dag waar een organisatie als het Stadhuis museum slechts van kan dromen.

De openstelling voor publiek op 2 juni was tegelijk ook een mooie testcase. De entreebalie en de looproute door het museum zijn aangepast op de regels ter voorkoming van verdere verspreiding van het COVID-19 virus. De informatie over de gepresenteerde objecten is aangeboden op eenvoudig maar toch verantwoord schoon te maken tablets.

Al met al kijkt het team van het Stadhuismuseum terug naar een jaar waarin ondanks een fors gemis aan bezoekers en dus aan inkomsten hele grote stappen voorwaarts zijn gezet, namelijk:

- een groot deel van de collectie is online beschikbaar gemaakt
- strakkere routing door de presentaties
- verhoogde hygiëne door het hele gebouw
- online reserveringssysteem geïnitieerd
- acht wisselexposities gerealiseerd
- het in eigen beheer ontwikkelde educatief spel *De erfenis van Mogge* is gereedgekomen
- Mondragón speurtocht door de binnenstad van Zierikzee is gemaakt
- Mondragón fiets/wandeltocht gereed gemaakt voor publicatie in 2021
- fietsroute tussen het Stadhuismuseum en Museumboerderij Goemanszorg gerealiseerd
- fietsroute tussen het Stadhuismuseum en Museum de Burghse Schoole geïnitieerd

Aanpassingen aan de semipermanente presentaties

Het voornemen en uiteindelijke besluit van de gemeenteraad van Schouwen-Duiveland van 14 november 2019 om de toekenning van € 50.000 structurele subsidie aan de vijf kleine musea binnen de gemeente te dekken door middel van een verlaging van de vergoeding aan het Stadhuismuseum voor de uitvoering van het beheer over de gemeentelijke collectie heeft gedurende dit verslagjaar voor veel onzekerheid gezorgd.¹

Een dergelijke substantiële korting op de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de exploitatie van de stichting Stadhuismuseum Zierikzee zal ervoor zorgen dat er geen voorbereidingen kunnen worden getroffen voor de aanpassing van de inmiddels acht jaar oude semipermanente presentaties. Tegelijk zal het niet mogelijk zijn voldoende investeringen te doen in onderzoek en materieel voor wisseltentoonstellingen in de komende jaren. Consequenties voor het bestand aan specifiek opgeleide medewerkers zullen bij doorvoering van genoemde korting zeker niet uit kunnen blijven.

In alle gevallen veroorzaakt een dergelijke korting op het beschikbare budget een achteruitgang in het vanaf 2016 ingezette kwaliteitsniveau van beheer van de gemeentelijke collectie. En dat terwijl het Stadhuis museum sinds de verzelfstandiging in 2016 de gemeentelijke begroting ruim € 400.000 op jaarbasis bespaart [zie hiervoor de paragraaf Financiën op pagina 28-29 van dit verslag] en tot nu toe heel veel beter presteert dan in de periode vóór de verzelfstandiging. Dit al is onder andere duidelijk gemaakt door middel van vier begrotingen, die op verzoek van de wethouder zijn meegestuurd met de aanvraag van de vergoeding voor het beheer van de gemeentelijke collectie in 2021.

[illegible]

Archiefkabinet

Ter gelegenheid van de Maand de van de Geschiedenis is wederom in samenwerking met het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland in het Archiefkabinet van het Stadhuis museum een nieuwe presentatie ingericht. Het landelijk thema van de Maand voor 2020 'Oost/West' is door het tentoonstellingsteam uitgebreid tot *Oost west Thuis best*. De presentatie toont een selectie van originele documenten uit het rijke archief van de Weeskamer van Zierikzee (1484-1811), aangevuld met objecten uit de museumcollectie.

Bestuurders van de Weeskamer houden in die tijd toezicht op het beheer van de roerende en onroerende goederen en op de opvoeding van minderjarige wezen, halfwezen en zwakzinnigen. De boedelinventarissen in dit omvangrijkste Weeskamerarchief van Zeeland geven een goede indruk van het huisraad van Zierikzeese woningen tussen het einde van de 15de en het begin van de 19de eeuw. Gebruiksvoorwerpen en exotische objecten tonen aan dat Zierikzeeënaars Oost en West letterlijk in huis haalden.

Zo blijkt vanaf de 16de eeuw onder meer een toenemende belangstelling voor het bestuderen van exotische locaties en voor producten en materialen die daarvandaan komen. Het aanwezig zijn van een aparte 'studeer-ofte-boeck-caemer' blijkt geen uitzondering.

Thesaurierskamer

De presentatie van het Zierikzee Herbarium is in dit verslagjaar verrijkt met nieuwe op museumnormen afgestemde verlichting. Gezien de lichtgevoeligheid worden telkens maar vijftien van in totaal 345 bladen tegelijk voor een periode van maximaal 6 maanden getoond. Door de toevoeging aan de presentatie van een touchscreen kan nu het gehele herbarium digitaal worden getoond én door de bezoekers zelf worden doorzocht.

Het onderzoek naar het Zierikzee Herbarium door wetenschappers van diverse discipline is tijdens een symposium in het museum gepresenteerd. Aleid Offerhaus, gastonderzoeker bij Naturalis Bio Diversity Centre, heeft een samenvatting van dit onderzoek gepubliceerd in de *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland)*.²

Wisselexposities

In de voorwaarden voor het ontvangen van de vergoeding voor het uitvoeren van de gemeentelijke taak het Stadhuis museum te exploiteren staat dat er jaarlijks tenminste drie kleinere tentoonstellingen en eens in de drie jaar een tentoonstelling als grote publiekstrekker moeten worden georganiseerd.

In een stad zonder duidelijke toeristische bewegwijzering en een historisch en dus minder overzichtelijk stratenplan is zelfs het eigen gemeentelijk museum moeilijk te vinden. Het behalen van echt grote aantallen bezoekers blijft dan ook moeizaam. Daar staat tegenover dat het oude stadhuis van Zierikzee niet als museum is gebouwd. Het aantrekken van bezoekers kent zeker ook zijn maximum.³

² *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland)* 2020 29-47.

³ De huidige locatie van het Stadhuis museum is berekend op ongeveer 30.000 bezoekers per jaar. Bij een hoger aantal bezoekers per jaar zal rekening moeten worden gehouden met verhoogde kosten voor de dagelijkse schoonmaak maar zeker ook voor het jaarlijkse onderhoud aan het gebouw. Meer bezoekers betekent meer slijtage. Indien dit hogere aantal bezoekers vanuit de gemeente gewenst is zal er zeker ook extra budget beschikbaar moeten worden gesteld.

Om toch zoveel mogelijk bezoekers naar het Stadhuismuseum te trekken heeft het Stadhuismuseumteam dit verslagjaar wederom meer dan het voorgeschreven aantal wisseltentoonstellingen georganiseerd. Alle zijn aanvullend op de semipermanente expositie die dit verslagjaar al ruim acht jaar oud is en de komst van herhaalbezoek aan het museum – vooral van de inwoners van de eigen gemeente – al enige tijd in de weg staat. De vanuit de gemeente gestelde voorwaarde tot het organiseren van een grote publiekstrekkende tentoonstelling eens in de drie jaar gaat voorbij aan de in februari van dit verslagjaar door de directeur van Museum De Lakenhal gestarte en vervolgens door het museale veld breed gedragen discussie te stoppen met het organiseren van grote publiekstrekkende tentoonstellingen.⁴ De zogenaamde blockbusters zijn door de grote en middelgrote musea financieel niet meer op te brengen. Voor een relatief klein museum als het Stadhuismuseum is een dergelijke extra publiekstrekkende expositie zonder extra financiële steun vanuit de gemeente helemaal niet meer te realiseren. Naast de reeds genoemde wisselexpositie in het Archiefkabinet heeft het team van het Stadhuismuseum in dit verslagjaar aan tijdelijke tentoonstellingen gerealiseerd:

[Franchoy's Ryckhals, een Zeeuwse meester uit de Gouden Eeuw](#)

In 2018 is het Stadhuismuseum begonnen aan een reeks van exposities met begeleidende publicaties rondom het thema Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw. Het is de bedoeling zeker tot en met 2026 het ene jaar een algemeen onderwerp uit te lichten en het volgende jaar het werk van een Zeeuwse meester te presenteren. Achterliggend motief is dat het werk van de Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw kwalitatief niet onder doet voor dat van hun collegae uit Holland in diezelfde periode. Dit verslagjaar is gestart met de tweede presentatie in de reeks, namelijk een met werk van Franchoy's Rijckhals, een Zeeuwse meester uit de Gouden Eeuw gerealiseerd.

Oud-conservator van de Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie dr. Fred G. Meijer heeft het onderzoek voor deze expositie verricht en de tekst voor de bij WBooks uitgegeven begeleidende publicatie geschreven.

Voor de tentoonstelling zijn bruiklenen ontvangen van het Mauritshuis, van Musée Ixelles (B), het Zeeuws Museum en van particulieren in binnen- en buitenland. Het is de eerste keer in de geschiedenis van het Stadhuismuseum Zierikzee dat het Mauritshuis het museum ziet als serieuze bruikleennemer.

[Aanwinsten 2019](#)

Voor de vierde keer presenteren het Stadhuismuseum Zierikzee en het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland een selectie uit de aanwinsten op de gemeentelijke collectie uit het voorgaande verslagjaar. Het Stadhuismuseum en het Gemeentearchief zijn samen verantwoordelijk voor het beheer van de historische collectie van de gemeente Schouwen-Duiveland. Zoals dat hoort bij een 'levende collectie' breidt deze zich elk jaar uit. Wanneer de kans zich voordoet en het past binnen het door de gemeente beschikbaar gestelde budget, proberen het Stadhuismuseum en het Gemeentearchief leemtes in de collectie op te vullen met aankopen. Daarnaast zijn er geregeld (voormalige) inwoners van Schouwen-Duiveland die

⁴ NRC Handelsblad 21 februari 2020.

voorwerpen schenken aan het archief of het museum. Inmiddels is het traditie geworden om een selectie van de aanwinsten te presenteren in het Stadhuis museum.

De expositie toont ditmaal 27 bijzondere voorwerpen en artikelen die aan een van de beide beheerders van de gemeentelijke collectie zijn geschonken of door hen zijn aangekocht. De door het Stadhuis museum bij de tentoonstelling uitgebrachte publicatie bevat achtergrondinformatie over de getoonde objecten.

Voor de feestelijke opening van de expositie is deze keer geen vertegenwoordiger van de gemeente gevraagd maar mr. F.J.G (Edzard) Gelderman, voorzitter van de Kunstschouw en ambachtsheer van Westenschouwen.

Cristóbal de Mondragón (1514-1596), de goede Spanjaard uit de Opstand

Het nieuws over de heropening van het Zierikzeese hotel en restaurant Mondragon, vernoemd naar de Spaanse belegeraar van Zierikzee uit 1575/1576 Cristóbal de Mondragón, is de aanleiding geweest voor de expositie *Cristóbal de Mondragón (1514-1596), de goede Spanjaard uit de Opstand*. Door vroegtijdig contact te leggen met de door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) gesponsorde ervaren onderzoeker dr. Raymond Fagel (Universiteit Leiden) zijn bruikleenovereenkomsten gesloten kunnen worden met eigenaren van nog niet eerder in Nederland getoonde originele objecten met een relatie tot Mondragón. Door tevens op tijd budget te reserveren én subsidiegelden te organiseren is een expositie met begeleidende publicatie kunnen worden gerealiseerd waarin vanuit nieuwe wetenschappelijke inzichten aan een breed publiek wordt uitgelegd waarom Zierikzee Cristóbal de Mondragón eert door zijn naam te verbinden aan een luxe hotel en een kwaliteitsrestaurant.

Het goede contact opgebouwd met de nazaten van Mondragón heeft mogelijk gemaakt dat het in 1591 door de Antwerpse schilder Abraham de Rijcke (1566-1599) vervaardigde meer dan manshoge portret van Cristóbal en zijn gelijknamige kleinzoon – wereldwijd het vijfde bekende werk van deze meester-schilder – een jaar langer in Zierikzee kan worden getoond.

De steun van de Nederlandse ambassadeur in Wenen heeft gemaakt dat het kuras van Mondragón uit de collectie van de Hofjagd- und Rüstammer van het Kunsthistorische Museum Wenen begin juli alsnog naar Zierikzee is kunnen komen. Voor het verantwoord retourneren van dit bijzondere bruikleen zijn vanwege de corona wederom speciale en daarmee – onvoorziene – kostbare maatregelen getroffen moeten worden.

Intermezzo. Cultuur op Schouwen-Duiveland tijdens WOII

75 Jaar bevrijding is door het team van Stadhuis museum in het vorige verslagjaar al aangegrepen om een onderzoek te starten naar de cultuur op Schouwen-Duiveland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Gesteund door deskundigen als dr. Lo van Driel, dr. Job Steenhof de Jong en dr. Huib Uil en met bijzondere bruiklenen uit het Zeeuws Archief, het Gemeentearchief Schouwen-Duiveland en diverse particulieren hebben de conservator en de projectleider presentaties van het museum een verhaal over dit specifieke deel van het leven op Schouwen-Duiveland in deze bijzondere periode in objecten, beeld en geluid kunnen neerzetten. Leidraad voor deze presentatie is geweest de zes afdelingen van de door de Duitse bezetter opgerichte equivalent van de 'Kulturkammer': film, pers, muziek, letteren, theater en beeldende kunst.

Hendrick van Anthonissen, Schepen op de Oosterschelde bij de Zuidhavenpoort van Zierikzee

Tijdens een collegiaal bezoek aan de depots van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is een werk van de Amsterdamse maritiem schilder Hendrick van Anthonissen (1605-1656) naar voren gekomen, dat een duidelijke relatie heeft met Zierikzee. Volgens de titel toont dit werk 'schepen op de Oosterschelde bij de Zuidhavenpoort van Zierikzee'. Het tafereel oogt aannemelijk maar historisch topografisch gezien klopt het niet. Het brede water voor de Zuidhavenpoort is niet de Oosterschelde. Op deze plaats bevindt zich sinds 1599 het Havenkanaal, een gegraven verbinding van de zuidelijke stadsgracht naar de Oosterschelde.

Dit werk, dat op het moment van 'ontdekking' in het voormalige directiegebouw van de Koninklijke Marine in Den Helder hangt, is om tweeërlei redenen naar Zierikzee gehaald. De eerste reden is dat het Stadhuismuseum Zierikzee voor het winterseizoen 2021-2022 in de reeks *Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* een tentoonstelling heeft gepland waarin werk van Arnoldus van Anthonissen (1631-1703), zijn vader Hendrick van Anthonissen, van zijn eveneens als maritiem schilders bekendstaande grootvader Aert Anthonissen (1579/1580-1620) centraal komt te staan. De tweede reden is dat het museum voor de echt noodzakelijke vernieuwing van de semipermanente presentaties in 2023/2024 nu al nieuw werk moet zien op te sporen en waar mogelijk reserveren of zelfs verwerven.

Door de sinds enkele jaren goede relatie met de Koninklijke Marine en speciaal met de bemanning van de mijnenjager Zr. Ms. Zierikzee is het schilderij op 25 september 2020 op ludieke wijze overgebracht naar Zierikzee. Tijdens dit ongebruikelijke kunsttransport heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in het kader van een groot internationaal onderzoek metingen kunnen verrichten naar trilling waarden tijdens kunsttransporten. Bij publicatie van dit onderzoek wordt het Stadhuismuseum dus zelfs internationaal op de kaart gezet.

Kees de Kort | Ikonen. Christelijke feestdagen in beeld

In 2018 wordt vanuit het Bijbels Museum in Amsterdam contact gelegd over een samenwerking in een tentoonstellingsproject rondom het uitbeelden van Christelijke feestdagen door de zeer populaire Kinderbijbelillustrator Kees de Kort en op historische ikonen. Voor realisatie van het tentoonstellingsproject is een derde partner gewenst en het liefst een in het zuidwesten van Nederland.

De tentoonstelling is gereed voor een officiële opening door Paula Schot, de eerste vrouwelijke SGP-wethouder van Nederland, op het moment dat minister-president Rutte de derde Total Lock Down afkondigt. De officiële opening van deze tentoonstelling, die is bedoeld voor een publiek dat doorgaans niet naar het Stadhuismuseum komt, is daarom uitgesteld tot in het volgende verslagjaar.

Portretten door Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw

De derde expositie in de reeks van *Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* gaat in op de portretten geschilderd door zeventiende eeuwse Zeeuwse meester-schilders. Tot voor kort is er binnen de aandacht voor de Nederlandse schilderkunst maar weinig belangstelling voor het werk van Zeeuwse meesters. In een reeks tentoonstellingen met begeleidende publicaties laat het Stadhuismuseum Zierikzee zien hoe onterecht dat is. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt

om deze reeks van bijzondere exposities door te laten lopen tot in elk geval 2026, met wisselend een algemeen en dan weer een specifiek thema als onderwerp.

De expositie *Portretten door Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw* toont werk van de belangrijkste portrettisten in Zeeland in de zeventiende eeuw. Werken die afkomstig zijn uit de depots van het Mauritshuis, het Scheepvaartmuseum, het Maritiem Museum, het Zeeuws Museum, het MuZEEum, het Koninklijk Zeeuws Genootschap, de Koninklijke Verzamelingen, de gemeente Middelburg en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Amersfoort, uit de collecties van handelaren in binnen- en buitenland en uit die van tal van particulieren.

Voor de eerste keer binnen het kader van deze tentoonstellingsreeks zullen nu ook werken uit de gemeentelijke collectie van Schouwen-Duiveland, beheerd door het Stadhuis museum Zierikzee, te zien zijn.

Uit het onderzoek dat voor deze expositie is verricht blijkt dat Zeeuwen hun huizen in die zeventiende eeuw graag inrichtten met schilderijen. Voor de meer welgestelden vormen portretten een belangrijk segment. Ze laten zich vereeuwigen door lokale meester-schilders, maar ook door schilders uit andere steden. Hoe men zich laat vastleggen is zowel smaak als stand gebonden en varieert van stemmig zwart tot uitbundig kleurrijk. Het huwelijksportret voert de boventoon, maar er worden ook familietaferelen, kinderen en zeehelden 'gepenseeld'. In het ter gelegenheid van de expositie door WBooks uitgegeven boek, geschreven door gastconservator drs. Frank van der Ploeg, worden een aantal vooraanstaande inwoners én hun schilders naar de voorgrond gehaald. Hendrick Berckman, Zacharias Blijhooft, Cornelis Jonson van Ceulen, Michiel van Limborch, Jacob Lambrechtsz. Loncke en Salomon Mesdach vertegenwoordigen de schilders en telgen uit beroemde Zeeuwse regentenfamilies als Banckert van Trappen, Van Crommon, Hofferus, Huyssen van Kattendijke, De Jonge, Rademacher, Schorer, Van der Stringe, Tuyll van Serooskerken en Verheije die geportretteerden.

Een beknopt lexicon van portretschilders uit de zeventiende eeuw die in Zeeland zijn gevestigd besluit het boek. Een uitgebreidere versie van dit lexicon komt in 2021 beschikbaar via de website van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg.

Ook deze expositie is nog in dit verslagjaar gereedgekomen. De officiële opening, door de burgemeester Jack van der Hoek van Schouwen-Duiveland, is eveneens vanwege de derde Total Lock Down uitgesteld tot het volgend verslagjaar. Door de landelijke verspreiding van de begeleidende publicatie is er wel al ruime aandacht geweest voor de expositie.

Collectie online

De drie periodes van sluiting voor bezoekers vanwege corona heeft ook positieve zaken opgeleverd. Extra aandacht is besteed aan het online presenteren van de gemeentelijke collectie. Naast de reeds bestaande verhalen achter de objecten zijn nu voor het eerst ook objecten online gezet waarvan het verhaal nog moet worden uitgezocht. In dit verslagjaar is het aantal online beschikbare objecten maandelijks uitgebreid, zodat inmiddels bijna 800 objecten behorende tot de collectie van de gemeente Schouwen-Duiveland mét hun achtergrondverhaal ook buiten de reguliere openingstijden van het museum zijn te bewonderen. In de paragraaf *Stadhuismuseum op het web* [zie pagina 27-28 van dit verslag] wordt het resultaat van deze inspanning nader toegelicht.

Activiteiten

Op vrijdag 31 januari, de dag van de landelijke docentenstaking, is het Stadhuismuseum voor leerlingen van het basisonderwijs gratis toegankelijk geweest. Onder leiding van de leden van de werkgroep educatie zijn die dag extra knutselactiviteiten georganiseerd.

In het kader van de doelstelling 'het Stadhuismuseum vertelt over het leven op Schouwen-Duiveland' heeft de internationaal vermaarde tassenontwerper Omar Munie op 15 februari in de Schepen- of trouwzaal van het Stadhuismuseum zijn verhaal gedaan over zijn bijzondere jeugd als Somalische vluchteling in Zierikzee. Meester André Koster, toenmalig onderwijzer van Omars groep zeven en acht van de Zierikzeese basisschool Binnen de Veste, speelt volgens Omar een belangrijke rol in zijn huidige succes.

Op 28 februari is met een symposium gevierd dat het onderzoek naar het Zierikzeese Herbarium Vivum is afgerond en dat de 345 bladen digitaal beschikbaar zijn voor de fysieke en de online bezoekers van het museum. In vijf voordrachten is belicht waarop onderzoek naar historische herbaria is gericht geweest: het papier, de planten, de oorsprong, de geschiedenis, de inhoud en de waarschijnlijke maker van het Zierikzee Herbarium, hoe een herbarium geconserveerd dient te worden en wat het DNA van de hopplant in het Zierikzee Herbarium is. Het resultaat van al dit onderzoek is door dr. Aleid Offerhaus gepubliceerd in de *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland) 2020*.

In samenwerking met de Zierikzeese Boekhandel De Vries is op 10 maart een schrijversontmoeting georganiseerd met Agnita de Ranitz, auteur van *Kom Atir kom*. Deze bijeenkomst heeft een mooie inkijk opgeleverd in het Frankrijk van het begin van de 19de eeuw, waarin de giraffe een nog volkomen onbekende diersoort is. De voor deze dag eveneens geplande ontmoeting met Dido Michielsen, auteur van *Lichter dan ik*, heeft vanwege de extreme weersomstandigheden (storm) geen doorgang kunnen vinden.

Samen met Intertoys Zierikzee, Bloksjop Ermergis Goes en de vermaarde LEGO-bouwer Jeroen Struijs uit Reeuwijk heeft het Stadhuismuseum in de zomervakantie jonge inwoners en bezoekers van Schouwen-Duiveland de gelegenheid gegeven de Sint Lievensmonstertoren van Zierikzee op werkelijke én op gedroomde hoogte na te bouwen in LEGO. In totaal is de Dikke Toren van Zierikzee vier keer helemaal op de 'gedroomde hoogte' opgebouwd, hetgeen de bouwers een certificaat van bekwaamheid heeft opgeleverd. Na afloop van deze activiteit is de toren in LEGO in volle glorie in de etalage en later in een vitrine in de winkel van Intertoys Zierikzee geplaatst.

Ter gelegenheid van de nationale Kinderboekenweek (30/09 t/m 11/10/2020) is samen met de bibliotheek Oosterschelde een educatief programma ontwikkeld bestaande uit een bezoek aan de bibliotheek waar literatuur over de Tachtigjarige Oorlog bij elkaar was gebracht, een bezoek aan de expositie Cristóbal de Mondragón en een speurtocht door Zierikzee langs de nog aanwezige verwijzingen naar Mondragón. Als beloning voor het volbrengen van de speurtocht ontvingen de deelnemers bij IJssalon Capri een heerlijke bol Spaans ijs. Deze educatieve activiteit is uiteindelijk tot en met de herfstvakantie van dit verslagjaar aangeboden.

Door de coronapandemie zijn dit verslagjaar tal van andere educatieve activiteiten wel voorbereid maar uiteindelijk toch niet door kunnen gaan. Heel veel schoolgroepen zijn dit verslagjaar niet naar het museum kunnen komen. De introductie van het door het team van het Stadhuismuseum in eigen beheer ontwikkelde educatieve escapespel *De erfenis van Mogge* is uitgesteld moeten worden tot het volgende verslagjaar. Voordrachten ter verdieping van het lopende presentaties of actuele onderwerpen, doorgaans georganiseerd in samenwerking met de Historische Vereniging Stad en Lande, zijn eveneens niet door kunnen gaan.

Gebouw Meelstraat 4-10

Begin januari is de gebouwbeheerder van de gemeente gewezen op het feit dat enkele muren van het depot steeds groter wordende scheuren vertonen. Oorzaak is waarschijnlijk de verzakking van het deel van het pand waarin het grote depot van het museum is gevestigd. Maar de scheuren kunnen ook worden veroorzaakt doordat de carillontoren steeds verder uit het lood komt te staan, waarop genoemde gebouwbeheerder eveneens in dit verslagjaar enkele malen is gewezen. Aangezien het Stadhuismuseum huurder en geen eigenaar van de panden Meelstraat 4-10 is, kan het slechts de eigenaar wijzen op deze bouwkundige gebreken. De carillontoren staat nog niet zodanig scheef dat Zierikzee gepromoot kan worden als die beroemde Italiaanse stad, maar toch wel dusdanig dat gedegen bouwkundig onderzoek verantwoord lijkt.

De al jaren noodzakelijke vernieuwing van de alarminstallatie van het Stadhuismuseum is dit verslagjaar vanuit de gemeente eindelijk opgepakt. Vanaf 17 maart zijn werkzaamheden aan de installatie verricht. Diverse van die werkzaamheden hebben geleid tot talloze storingen buiten de reguliere kantoortijden, met alarmopvolging als gevolg. Een oplevering van de installatiewerkzaamheden heeft in dit verslagjaar niet mogen plaatsvinden.

Gravensteen

Het team van het Stadhuismuseum voert al sinds 1984 het beheer over het Gravensteen. Eerst over het hele pand, maar na de fusie van de collecties van het Maritiem Museum Zierikzee en de Stadhuiscollectie in 2011 tot Stadhuismuseum Zierikzee alleen de monumentale eerste en tweede etage. Hoewel deze taak vanuit de gemeentelijke organisatie nimmer is geformaliseerd neemt het team van het Stadhuismuseum deze zeer serieus. De bijna 500 jaar oude gevangencellen op de eerste etage zijn een voor Nederland uniek monumentaal ensemble. Bovendien zijn de verhalen die met deze gevangencellen als decor te vertellen zijn over Zierikzee, over Schouwen-Duiveland en over Zeeland beooster Schelde te mooi om te verzwijgen.

Door de maatregelen in verband met de bestrijding van de verspreiding van het COVID-19 virus en de daaropvolgende 1,5 m samenleving zijn er vanuit het Stadhuismuseum van half maart tot en met begin juni, van 5 tot en met 18 november en vanaf 15 december geen rondleidingen meer gegeven. In de tussenliggende perioden zijn slechts op woensdag en zaterdagmiddag bezichtigingen mogelijk geweest voor doorgaans een enkel groepje van maximaal vijf personen.

In de warme maand augustus is het team van rondleiders geconfronteerd met de vanwege de aanhoudende hoge buitentemperatuur plotselinge sluiting van de op de begane grond

gevestigde Wereldwinkel Zierikzee. Hierdoor hebben de vanuit het Stadhuismuseum al lang van tevoren besproken rondleidingen door de oudste gevangencellen van Zeeland eveneens geen doorgang kunnen vinden. Veel tijd en energie is daarop moeten worden gestopt in het op tijd afzeggen van de staande reserveringen.

Samenwerking

Het team van het Stadhuismuseum heeft ook dit jaar weer met een groot aantal lokale, regionale en nationale instellingen samengewerkt. Het betreft in alfabetische volgorde: het Bijbels Museum, Familiestichting Geslacht De Jonge, Gemeentearchief Schouwen-Duiveland, Ikonen Museum Kampen, Koninklijke Marine, Mauritshuis, MuZZEEum, Openbare Bibliotheek Oosterschelde, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, RKD-Instituut voor Kunsthistorie, Stichting Monumenten Bezit, Zeeuws Archief, Zeeuws Museum, Zeeuwse Bibliotheek.

Samen met Museumboerderij Goemanszorg is een fietsroute ontwikkeld met als doel de bezoekersstroom in Dreischor te stimuleren.

Goemanszorg is vanuit het Stadhuismuseum ook geholpen aan materialen om de coronamaatregelen van eenrichtingverkeer uit te voeren en geadviseerd over de regels die de Museumvereniging hanteert rondom de telling van museumbezoekers, de herinrichting van de vaste presentatie en de inrichting van een filmzaaltje.

In samenwerking met het Museum de Burghse Schoole te Burgh-Haamstede is eveneens een fietstocht vanuit en naar het Stadhuismuseum ontwikkeld. Deze route zal in het volgend verslagjaar worden afgemaakt.

Met Hotel Mondragon is nieuw leven geblazen in de uit 2002 stammende maar inmiddels ingeslapen lange afstandswandeling 'het Mondragonpad'. Naar aanleiding van de opening van het nieuwe hotel Mondragon in Zierikzee en van de tentoonstelling *Cristóbal de Mondragón (1514-1596), de goede Spanjaard uit de Opstand* is een omgewerkte en verbeterde versie van de route uitgegeven. De route kan nu worden gewandeld of gefietst vanuit het Stadhuismuseum Zierikzee of vanuit Hotel Mondragon.

Het Brouws Museum heeft dit verslagjaar twee vitrines te leen gekregen en adviezen voor het exposeren van groenten en fruit in combinatie met kwetsbare archiefstukken.

Een derde vitrine is in tijdelijke bruikleen gegeven ten behoeve van de zomerexpositie in de Nicolaaskerk te Brouwershaven.

De expositie over de bevrijding van Brouwershaven in de Sint Nicolaaskerk is verrijkt met een bruikleen van een werk uit de gemeentelijke collectie. Hoewel de klimatologische omstandigheden in de kerk verre van ideaal zijn en de beveiliging op momenten op z'n minst precair te noemen is geweest, heeft het team van het Stadhuismuseum gemeend dit bruikleenverzoek met de nodige coulance te behandelen.

De educatief medewerker van de Vereniging van Musea op Schouwen-Duiveland heeft ook in dit verslagjaar met enige regelmaat gebruik gemaakt van de kantoorfaciliteiten van het Stadhuismuseum. Als beheerder van de Burghse Schoole gebruikt zij nog steeds een laptop

inclusief licenties van de software, back-up faciliteiten én ondersteuning vanuit systeembeheer van het Stadhuis museum.

Bestuurslid van de VMSSD Ria Geluk heeft op dinsdag 30 juni gebruik gemaakt van de automatiseringsfaciliteiten van het Stadhuis museum voor deelname aan een digitale conferentie.

Boekhandel De Vries promoot sinds half juli het Stadhuis museum door ansichtkaarten van het museum bij te sluiten bij verkochte boekenbonnen.

De Evangelische boekhandel Jona heeft promotie voor het Stadhuis museum gemaakt in het kader van de winterexpositie op zolder *Kees de Kort en de Christelijke feestdagen*. De bedoeling was vanaf de openstelling van de tentoonstelling samen op te trekken in de promotie en verkoop van de *Kinderbijbel* van Kees de Kort. Door de sluiting van het museum vanwege corona is daar niets van gekomen.

Door het steeds minder goed functioneren van de VVV-Zeeland op het eiland en de gedurende het verslagjaar eveneens steeds minder wordende openstelling van het informatiepunt aan de Zierikzeese Nieuwe Haven, heeft het team van baliemedewerkers van het Stadhuis museum gedurende bijna het gehele verslagjaar toeristen van basisinformatie over de activiteiten binnen Zierikzee en op Schouwen-Duiveland voorzien.

In samenwerking met de Stichting Monumentenbezit en vrijwillig beheerder Hans Baris is vanuit het Stadhuis museum mogelijk gemaakt dat de Zierikzeese Sint Lievensmonster of Dikke Toren in de maanden september en oktober van dit verslagjaar toch nog is opengesteld voor publiek. Aan beeldend kunstenaar Rosalinde van Ingen Schenau is ook dit seizoen een beamer ter beschikking gesteld voor uitvoering van haar presentatie *Omnia Temporalia* op de etages in de Toren.

In de twee maanden van openstelling in 2020 hebben 2.926 betalende personen de Dikke Toren bezocht. Dit naar omstandigheden heel behoorlijk aantal is niet bij de bezoekers aan het Stadhuis museum [zie hoofdstuk Bezoek op pagina 24-25 van dit verslag] gerekend.

Het Stadhuis museum is ook in dit verslagjaar blijven streven naar coördinatie van activiteiten binnen Zierikzee van Dikke Toren tot aan Museumhavenwerf. Met de nieuwe voorzitter van de lokale ondernemersvereniging InZee zijn de eerste gesprekken gevoerd over het meer samen optrekken in de promotie van Zierikzee als Monumentenstad.

Rekenkameronderzoek

Begin april van dit verslagjaar heeft de wethouder de gemeenteraad middels een Raadsbrief geïnformeerd over een door haar ambtenaren opgesteld Plan van aanpak betreffende de uitvoering van de uitkomsten van het uit 2019 daterende rapport van de gemeentelijke Rekenkamercommissie.

Dit over het functioneren van het Stadhuis museum grotendeels positief oordelend rapport bevat diverse niet geheel juiste aannames en conclusies. Vanwege het ontbreken van overleg tussen de nieuwe ambtelijke ondersteuning van de wethouder en de directie en/of Raad van Toezicht van het Stadhuis museum hebben juist deze aannames en conclusies in het genoemde Plan van aanpak wel heel veel nadruk gekregen.

Gedurende het verslagjaar heeft eenmaal overleg plaatsgevonden tussen de directeur-bestuurder en de wethouder met haar ambtelijke ondersteuning. Met de ambtelijke ondersteuners is in dit verslagjaar nog eenmaal extra overleg gevoerd over de vanuit de gemeenteraad voorgestelde korting op de subsidie met minstens € 50.000. Vanuit de directie van het Stadhuis museum is in dat overleg aangegeven dat een dergelijke korting ten koste zal gaan van de kwaliteit van het beheer van de gemeentelijke collectie en op korte termijn ook ontslag van personeel en zelfs sluiting van het museum tot gevolg zal hebben.

Personeel

In het kader van de in 2019 uitgevoerde Risico-inventarisatie en evaluatie zijn voor elke kantoorruimte speciale CO² meters aangeschaft. De medewerker beveiliging en techniek houdt sindsdien een digitaal logboek bij waarin elke eerste werkdag van de maand van elke kamer de CO² waarde worden geregistreerd.

Door het wegvallen van de eigen inkomsten uit entree en het uitblijven van de inkomsten uit evenementen en grote bezoekersstromen is al halverwege het verslagjaar bezuinigd moeten worden op de inhuurkrachten die actief zijn op het terrein van de educatie en de communicatie.

Het coronavirus heeft in de periode dat het museum wel bezoekers mocht ontvangen een verhoogde inzet van de extern ingehuurde schoonmaakkploeg noodzakelijk gemaakt.

In dienst

Het bestand aan personeel met een arbeidsovereenkomst is in dit verslagjaar niet gewijzigd.

Doordat de financiële resultaten vanwege de coronamaatregelen al in de loop van het verslagjaar zwaar tegenvallen, is de inhuur van de externe krachten voor pr en communicatie en voor educatie vroegtijdig moeten worden gestaakt. De werkzaamheden zijn door het achterblijvende team zoveel mogelijk opgevangen.

Bij aanvang van dit verslagjaar bestaat de formatie uit 7,0 fte aan betaalde krachten. Vanwege de uitwerking van de coronamaatregelen is dit aantal gedurende dit verslagjaar noodzakelijkerwijs teruggebracht moeten worden tot 6,45 fte.

Vrijwilligers

Begin augustus heeft het team van het Stadhuis museum helaas afscheid moeten nemen van de zeer actieve vrijwilliger Dicky de Koning. Na ruim tien jaar noestere arbeid had Dicky juist de *Catalogus keramiek* van de gemeentelijke archeologiecollectie voltooid en was zij vol plannen rondom het metalen deel van deze collectie. Dicky was ook degene die bij bezoeken van schoolgroepen – in het bijzonder tijdens tweejaarlijkse eilandelijke activiteit *Doe us* – altijd bereid was het vak archeologie op bijzondere wijze onder de aandacht te brengen.

Tijdens de periodes van sluiting heeft het team van betaalde medewerkers nauw contact onderhouden met de vrijwilligers en hen wekelijks op de hoogte gehouden van de activiteiten die achter de schermen gewoon zijn doorgegaan. Ter verstrooiing zijn hen ook wekelijks uitdagingen aangeboden in de vorm van inhoudelijke vragen.

Het vanuit de overheid verplicht gestelde online reserverings- en betalingssysteem is beproefd kunnen worden. Een totaal nieuw en arbeidsintensief examen waarvoor de vrijwilligers van het Stadhuis museum met glans zijn geslaagd. De ervaringen van die eerste dag zijn gebruikt voor het instrueren van de vrijwilligers die de dagen erop de entreebalie bemensten.

Om in de periode na de eerste lockdown een meer verantwoorde inzet van vrijwilligers te bereiken zijn in maand juni de openingstijden van het museum aangepast van de gebruikelijke 11:00-17:00 u naar 12:00-17:00 u.

Enquêtes en onderzoeken

In dit verslagjaar is wederom veel tijd gestopt in het invullen van enquêtes. Museana, de tweejaarlijkse vragenlijst vanuit de Museumvereniging, is voorzien van de laatste informatie over het verzelfstandigde Stadhuis museum. Daarnaast hebben de gevolgen van de uitbraak van het Coronavirus ervoor gezorgd dat vanuit de Museumvereniging zowel als vanuit diverse Culturele Fondsen en zelfs vanuit de eigen gemeente is verzocht extra vragenlijsten in te vullen.

De vragenlijsten opgesteld door de Museumvereniging waren vooral gericht om een beeld te krijgen van de door de coronamaatregelen ontstane nood. Die opgesteld door de Culturele Fondsen waren gericht op het inzicht te krijgen in welke mate geldelijke steun gegeven kon worden.

Begin van het verslagjaar is door de directeur-bestuurder medewerking verleend aan een door de gemeente aan bureau Hylkema Erfgoed uit Utrecht opgedragen onderzoek naar de betere exploitatie van de drie stadspoorten van Zierikzee. Vanuit de missie en visie van het Stadhuis museum wordt al jaren aandacht gevraagd voor een bredere kijk op de binnenstad van Zierikzee dan alleen de drie stadspoorten, namelijk ook voor het Gravensteen en Huis de Haene. Expliciet is aangegeven dat het Gravensteen geheel te exploiteren als museum de stad Zierikzee, de gemeente Schouwen-Duiveland maar ook het Stadhuis museum op jaarbasis circa 25.000 bezoekers meer oplevert dan in de huidige vorm. Een andere dan de huidige exploitatie van de poorten zal een dergelijk resultaat nooit opleveren.

Dit onderzoek is heel duidelijk gericht geweest op de idee dat vrijwilligers in ogenschijnlijk historische kostuums de bezoekers van Zierikzee zouden moeten gaan begroeten en informeren over de mogelijkheden binnen Zierikzee. Een idee dat niet strookt met de opvattingen binnen het Stadhuis museum hoe een moderne monumentenstad zich dient te profileren. Het resultaat van dit onderzoek is in dit verslagjaar niet aan het Stadmuseum bekend gemaakt.

Openstelling

Net als elk jaar schrijft de subsidiebeschikking van de gemeente voor dat het Stadhuis museum in dit verslagjaar het gehele jaar geopend is en dat het aantal uren openstelling niet af mag wijken van de 1.658 uur in 2015. Ondanks de vanuit de Rijksoverheid opgelegde periodes van sluiting vanwege het COVID-19 virus is het Stadhuis museum dit verslagjaar toch nog 1.416 uur open kunnen zijn in plaats van de bij het opstellen van de begroting 2020 geplande 1.834 uur.

Bezoek

2020 is voor het bezoekersaantal geen gunstig jaar geweest. In dit door het COVID-19 virus geteisterde verslagjaar is het aantal van 10.043 bezoekers toch als positief aan te merken. Zeker wanneer in ogenschouw wordt genomen dat 90,5% van de bezoekers betalend is geweest en slechts 9,5% gratis toegang heeft gekregen. 1.032 Bezoekers (10,3%) behoren tot de categorie jeugd beneden de 18 jaar.

Het beduidend lager aantal bezoekers dan in voorgaande jaren valt echter niet alléén te wijten aan de drie periodes van verplichte sluiting. Het COVID-19 virus heeft er ook voor gezorgd dat bijna alle georganiseerde groepsbezoeken aan het museum zijn gecancelled en dat de meeste evenementen in het museum niet zijn kunnen door gaan. Verder is duidelijk geworden dat heel veel individuele bezoekers het deze zomer lastig hebben gevonden musea als het Stadhuismuseum met veelal kleine ruimtes te bezoeken. Het verplicht online reserveren van een toegangsbewijs op een beschikbaar tijdslot blijkt voor veel bezoekers ook een te hoge drempel.

Het vanuit de overheid verplicht gestelde online reserverings- en betalingssysteem is dit verslagjaar ingevoerd en dus beproefd kunnen worden. Van de veertien bezoekers op 2 juni, de eerste dag van openstelling na de eerste periode van verplichte sluiting, hebben twee bezoekers zoals door de Museumvereniging wordt aanbevolen van tevoren online gereserveerd. De overige twaalf bezoekers op die dag zijn toevallige passanten. Deze laatsten zijn aan de voordeur geassisteerd bij het alsnog reserveren van een toegangsbewijs voor het eerstvolgende tijdslot. Op andere dagen van openstelling in dit verslagjaar is deze verhouding tussen bezoekers met een online reservering en toevallige passanten niet veel anders geweest.

Bezoekers online

Het Stadhuismuseum manifesteert zich zoals gemeld steeds meer op het World Wide Web. De collectiestukken online, maar ook de uitingen op de Social Media (FaceBook, Twitter, LinkedIn en Instagram) dragen zeker bij tot de 59.500 geregistreerde unieke bezoekers van de pagina's van het domein www.stadhuismuseum.nl in dit verslagjaar. Samen zorgen zij voor bijna 88.000 paginaweergaven.

Volgens de analyse verzorgd door de webbeheerder van www.Zalig-Zeeland.com blijkt dat berichten van en over het Stadhuismuseum op deze website in dit verslagjaar tenminste 5.291 keer zijn bezocht. De gemiddelde bezoeker blijft gemiddeld 1 minuut 41 seconden op de berichten over het Stadhuismuseum op deze website. Deze gratis promotie voor het Stadhuismuseum draagt zeker ook bij aan de hoge score van bezoek aan de eigen website van het museum.

Publieksonderzoek

In dit verslagjaar is geen officieel publieksonderzoek verricht. Wel hebben we aan de hand van de in de kassa ingevoerde gegevens kunnen vaststellen dat dit verslagjaar slechts 11,55% van de geregistreerde bezoekers van het eigen eiland zijn gekomen.

Bij registratie in het kassasysteem worden bezoekers gevraagd om de vier cijfers van hun postcode. 65,97% Van de 10.043 bezoekers heeft aan deze registratie meegewerkt. Hieruit blijkt dat 86,28% van de geregistreerde bezoekers uit Nederland komt. Het merendeel van de geregistreerde bezoekers uit Nederland komt uit de provincie Zuid-Holland (23,51%), gevolgd door de bezoekers uit de provincies Zeeland (19,07%), Noord-Brabant (15,85%), Noord-Holland (13,52%). Het percentage geregistreerde bezoekers vanuit de overige provincies is beneden de 10%.

Van de bezoekers uit Zeeland komt 70,18% uit de eigen gemeente Schouwen-Duiveland. Dit ogenschijnlijk hoge percentage staat gelijk met slechts 11,55% aan van het totaal aantal geregistreerde bezoekers. Uit een kleine mondelinge enquête blijkt dat veel inwoners van Schouwen-Duiveland alleen nog maar naar het Stadhuis museum komen voor de wisselexposities. De semipermanente expositie, die sinds de opening in april 2012 niet meer is aangepast, trekt de inwoners van de eigen gemeente niet meer naar het eigen museum.

Uit het bovenstaande blijkt tevens dat 13,72% van de in het kassasysteem geregistreerde bezoekers uit het buitenland komt. 6,64% komt uit Duitsland, 5,03% uit België of Luxemburg, 0,41% uit Frankrijk en 0,29% uit Groot-Brittannië.

Cultureel ondernemerschap

De COVID-19 maatregelen hebben het cultureel ondernemerschap van het Stadhuis museum in dit verslagjaar bijna onmogelijk gemaakt. Commercieel interessante groepsbezoeken aan het museum, maar ook evenementen als huwelijken, recepties en voordrachten georganiseerd in het museum, zijn vanwege de COVID-19 bijna allemaal geannuleerd. Dit heeft zich vanzelfsprekend vertaald in het dit verslagjaar verworven deel inkomsten uit entree, museumshop en museumcafé.

Museumshop

Het resultaat van de verkoop in de museumshop is dit jaar ondanks de drie perioden van sluiting vanwege corona echter meegevallen. Dit is veroorzaakt doordat vooral bestaande voorraden zijn verkocht, terwijl bij de aanschaf van nieuwe voorraad zeer terughoudend is opgetreden.

Museumcafé

De maatregelen rondom de bestrijding van het COVID-19 zijn wel heel duidelijk terug te vertalen in het resultaat van het museumcafé. Bijna alle geplande groepsbezoeken, alle activiteiten en alle evenementen waaronder ook enige tientallen huwelijksceremonies zijn in dit verslagjaar moeten worden gecancelld.

Stadhuis museum in de pers

Het team van het Stadhuis museum is er ook in dit verslagjaar weer in geslaagd om veelvuldig de pers te halen. Het verslagjaar begon met een vloed aan positieve berichten in de media rondom de expositie van werken van de Zeeuwse meester uit de Gouden eeuw Franchois Ryckhals (1609-1647). Het zette zich voort rondom de presentatie van de aanwinsten op de gemeentelijke collectie uit 2019, de komst van de wereldberoemde tassenontwerper Omar Munie naar het Stadhuis museum én de ontmoeting met schrijfster Agnita de Ranitz.

De afronding van het onderzoek naar het Zierikzeese Herbarium in de vorm van een wetenschappelijk symposium heeft eveneens ruime aandacht gekregen in de pers.

Het spel van de beiaardier op het carillon van het Stadhuis museum is met regelmaat onder de aandacht gebracht. Vooral het op 5 mei gespeelde *Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder* (Ramses Shaffy, 1971) mag als heel toepasselijk voor dit verslagjaar worden aangemerkt. Het heeft dan ook veel wederom positieve reactie opgeleverd.

In de berichtgeving over de herdenking 75 jaar bevrijding op Schouwen-Duiveland is vanuit het bestuur van de VMSS nadrukkelijk naar voren gebracht dat het Stadhuis museum zich opnieuw niet wenst te conformeren aan hun plannen. Dat het Stadhuis museum al lang daarvoor was begonnen aan de voorbereidingen voor de expositie *Intermezzo. Cultuur op Schouwen-Duiveland tijdens WOII* is helaas niet meegedeeld. De expositie van het Stadhuis museum is heel positief ontvangen, waarbij vanuit brede kring respect is geuit voor hetgeen uit eigen onderzoek naar voren is gekomen over deze bijzondere periode in de geschiedenis van Schouwen-Duiveland.

De heropening van het Zierikzeese Hotel Mondragon heeft veel publiciteit opgeleverd voor de tentoonstelling *Cristóbal de Mondragón (1514-1596). De goede Spanjaard uit de Opstand*, de gelijknamige begeleidende publicatie en het bij de expositie georganiseerde educatieve project *In het spoor van Mondragón*.

Hetzelfde geldt voor het educatieve project waarbij de bouw van de Sint Lievensmonstertoren op gedroomde hoogte in LEGO centraal heeft gestaan. Voor beide onderwerpen is samengewerkt met lokale ondernemers.

Het feit dat het Stadhuis museum, in overleg met Stichting Monumentenbezit en met beheerder Hans Baris, op het laatst mogelijke moment de Dikke Toren in september en oktober toch voor het publiek open heeft kunnen stellen, heeft ook ruim aandacht gekregen in de pers. Deze uitingen in de pers hebben er zeker toe bijgedragen dat in twee maanden tijd bijna 3.000 personen deze monumentale toeristische attractie hebben bezocht.

De ludieke wijze waarop het schilderij van Hendrick van Anthonissen, *Schepen op de Oosterschelde nabij de Zuidhavenpoort van Zierikzee* van Den helder naar het Stadhuis museum Zierikzee is gebracht heeft eveneens veel positieve publiciteit voor het Stadhuis museum opgeleverd.

Het Huis van Sinterklaas is dit verslagjaar vanwege de COVID-19 maatregelen alleen maar digitaal te bezoeken geweest. De inrichting van de filmstudio in het auditorium van het Stadhuis museum maakte mogelijk dat het museum zo lang als was toegestaan geopend kon blijven voor gewoon bezoek. De pers heeft de berichtgeving over het Huis ruimhartig overgenomen.

In de publiciteit rondom de 45ste editie van de *Kroniek van het land van de zeemeermin (Schouwen-Duiveland)* heeft het Stadhuis museum geprofiteerd van het feit dat twee van de zeven artikelen zijn geschreven op basis van onderzoek dat vanuit het museum is geïnitieerd.

Ten slotte is in de pers nog aandacht geweest voor een van de bijzondere bruiklenen die het Stadhuis museum heeft ontvangen voor de expositie *Portretten door Zeeuwse meesters uit de*

Gouden Eeuw. Het betreft een werk uit het Koninklijk Huisarchief, dat naast het Mauritshuis, het Scheepvaartmuseum, het Maritiem Museum, het Zeeuws Museum, het Zeeuws Archief, het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen én de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het is heel bijzonder dat de meeste van genoemde organisaties het Stadhuismuseum voor het eerst in haar bestaan zijn gaan zien als een serieuze bruikleenemer.

Door de derde periode van Lock down dit verslagjaar is in dit verslagjaar geen publiciteit gegenereerd kunnen worden voor de twee nieuwe wisselexposities, anders was deze opsomming vanzelfsprekend nog meer uitgebreid geweest.

Stadhuismuseum op het web

Het Stadhuismuseum Zierikzee manifesteert zich steeds meer op het World Wide Web. Het museum manifesteert zich ook steeds meer op de Social Media kanalen als FaceBook, Twitter, LinkedIn en Instagram.

De website www.stadhuismuseum.nl heeft in 2020 ruim 59.500 unieke bezoekers getrokken. Samen hebben zij gezorgd voor ruim 88.000 paginaweergaven. Het zal niet verbazen dat meer dan de helft (55%) van de bezoekers uit Nederland komt en dat het aantal bezoekers uit België (37%) ook aanzienlijk is geweest. Verrassend is wel de relatief hoge percentage websitebezoekers uit China (6%). Het percentage websitebezoekers uit Duitsland (5%) zal in het komende verslagjaar moeten toenemen aangezien de pagina's met bezoekersinformatie dit verslagjaar zijn vertaald in het Duits.

De homepage van de website is vanzelfsprekend het meest bezocht (26,9%). De pagina met bezoekersinformatie scoort als tweede (10,51%). Daarna volgt de pagina waar toegang wordt verkregen tot de digitale presentatie van de collectie (5,34%). De pagina met informatie over het (bezoek aan het) Gravensteen scoort vreemd genoeg beter (4,91%) dan die met informatie over de bezoekmogelijkheden aan het museum zelf (4,57%). Dit geeft aan hoe nieuwsgierig de potentiële bezoeker van Zierikzee en het Stadhuismuseum is naar datgene dat in het Gravensteen wordt aangeboden. Verder valt op dat de pagina met informatie over de tentoonstelling *Cristóbal de Mondragón (1514-1596). De goede Spanjaard uit de Opstand* bijna 3.000 keer (3,30 %) is bezocht.

De vanuit de overheid en de Museumvereniging verplicht gestelde online reservering en dito ticketverkoop blijkt voor de meeste bezoekers van het Stadhuismuseum niet te werken. Ruim 85% van de bezoekers blijken toevallige passanten te zijn die een dagje Zierikzee doen en na een wandeling door de monumentale binnenstad het Stadhuismuseum hebben gevonden.

Informatie verkregen via de deelname aan Google Grants maakt duidelijk dat de homepage van de website van het Stadhuismuseum dit verslagjaar via dit kanaal 13.320 keer is bezocht. Dit is een stijging van 31% ten opzichte van 2019. 7% Van die bezoekers blijkt uit de omgeving van Amsterdam te komen. Eenzelfde percentage bezoekt de website vanuit Zierikzee. Iets minder, maar toch een significant aantal personen bezoekt de website vanuit Rotterdam en omgeving. Vanuit de Westhoek is dit maar 3%, een percentage dat gelijk staat met het aantal gedetecteerde bezoekers vanuit de omgeving van Brussel.

Het aantal bezoeken via Google Grants aan pagina's met informatie over de tentoonstellingen vertoont dit verslagjaar een stijging van 414% ten opzichte van 2019. Het met regelmaat organiseren van nieuwe tentoonstellingen en het meer plaatsen van informatie over die tentoonstellingen op de website, op de Social Media en in de handtekeningen onder alle uitgaande mails levert dus weldegelijk extra online aandacht voor het Stadhuis museum op.

Het online plaatsen van bijna 800 objecten met hun verhalen uit de door het Stadhuis museum beheerde gemeentelijke collectie heeft het museum dit verslagjaar 4.690 bezoekers opgeleverd, een stijging van ruim 83% ten opzichte van 2019.

De activiteitenpagina op de website van het museum is dit verslagjaar ondanks de drie periodes van sluiting en dus heel veel minder activiteiten toch nog 2.920 keer bezocht. Ruim een derde van de bezoekers van deze pagina komt op de website van het Stadhuis museum via Google Grants.

Financiën

Bij het opstellen van de begroting 2020 is zoals gebruikelijk de begroting 2019 het uitgangspunt. Op dat moment wees niets erop dat het resultaat over 2020 er heel anders zou gaan uitzien; dat de verwachtingen van te ontvangen bezoek en dus van eigen inkomsten zwaar moesten gaan worden bijgesteld. Evenmin was te voorzien dat er extra kosten moesten worden gemaakt om aan de richtlijnen van de overheid én de Museumvereniging te voldoen. Deze niet voorziene kosten plus de derving van inkomsten vanwege de maatregelen ter bestrijding van het COVID-19 virus hebben ertoe geleid dat het eigen vermogen van het museum ultimo 2020 op bijna nul is uitgekomen en het weerstandsvermogen flink in de rode cijfers is gelopen.

In de vanuit de gemeente ontvangen vergoeding voor de uitvoering van een gemeentelijke taak zit sinds 2016 een vast bedrag, groot € 5.797, voor aankoop ten behoeve van de gemeentelijke collectie. In dit verslagjaar is € 2.235 aan uitbreiding van de collectie besteed. Het resterende deel van dit jaarlijkse budget, groot € 3.562, wordt in de Jaarrekening doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

In dit verslagjaar zijn buiten de vergoeding voor het uitvoeren van het beheer van de gemeentelijke collectie, projectgelden ontvangen van Bouwbedrijf Boogert, Cultuurfonds Zeelandia, Familiefonds Hurgronje, Hotel Mondragon, De Pagter Beheer, Prins Bernhard Cultuurfonds Goessche Diep Fonds, Idem Publicatiefonds Zeeland, VSB Fonds en van enkele sponsors die anoniem wensen te blijven. De aanvragen van extra gelden zijn alleen maar gehonoreerd omdat het Stadhuis museum ook uit eigen middelen bijdraagt aan de realisatie van het project. Wanneer bijdragen uit eigen middelen in de toekomst niet meer mogelijk blijkt, zullen de verzoeken aan derden om extra bijdragen tot realisatie van projecten niet meer worden gehonoreerd.

Ter compensaties vanwege gemaakte kosten in verband met de coronamaatregelen én van het verlies aan inkomsten uit bezoekers zijn bijdragen ontvangen van het Kickstartfonds, het Mondriaanfonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds Fonds Vrijwilligers Erfgoed in Nederland.

In totaal is in dit verslagjaar voor € 63.833 aan fondsenwerving binnengehaald.

Het besluit van de gemeenteraad d.d. 14 november 2019 om de subsidie aan het Stadhuismuseum op termijn, mogelijk met ingang van 2022, te gaan verlagen heeft voor veel onzekerheid over de toekomst van projecten en van de organisatie gezorgd. Kwalitatief hoogwaardige presentaties met begeleidende publicaties vergen doorgaans jaren voorbereiding in onderzoek, van onderhandeling over bruikleen en van preparatie van tentoon te stellen stukken. Onzekerheden over de beschikbaarheid van voldoende budget op de middellange (1-2 jaar) en lange termijn (3-5 jaar) helpt daar dus niet bij.

In 2015 hebben de financiële specialisten van de gemeente berekend dat de exploitatie van het Stadhuismuseum binnen de gemeentelijke organisatie in dat jaar bijna € 1 miljoen kost. Bij deze berekening zijn nog niet eens alle kosten in beeld konden worden gebracht.⁵ Per 1 januari 2016 is het verzelfstandigde Stadhuismuseum gestart met overname van drie ambtenaren en een gemeentelijke vergoeding voor de te verrichten taak, namelijk het beheren van de gemeentelijke collectie, van € 590.000. Deze bijdrage voor het uitvoeren van een gemeentelijke taak is in 2017 en 2020 niet geïndexeerd, terwijl de kosten wel zijn gestegen. Gesteld kan daarom worden dat de stichting Stadhuismuseum Zierikzee in de afgelopen vijf jaar de gemeente niet alleen heeft ontlast van drie ambtenaren maar deze ook nog eens een besparing heeft bezorgd van ruim € 400.000 per jaar (in totaal dus inmiddels ruim € 2 miljoen).

Daar komt nog bij dat het Stadhuismuseum in deze afgelopen vijf jaar kwalitatief en kwantitatief heel veel beter presteert dan toen het nog onderdeel uitmaakte van de gemeentelijke organisatie. Het museum is nationaal en internationaal op de kaart gezet. Monumentenstad Zierikzee en de gemeente Schouwen-Duiveland profiteren daar direct van. Het korten op de jaarlijkse subsidie zal zeker consequenties hebben voor de kwaliteit van het beheer van de gemeentelijke collectie.

Van de € 313.301 die de gemeente Schouwen-Duiveland van het Rijk heeft ontvangen om de culturele instellingen te ondersteunen krijgt het Stadhuismuseum in het volgend verslagjaar € 40.698,50 als compensatie van de in dit verslagjaar vanwege het COVID-19 virus opgelopen financiële schade.⁶ De nog resterende COVID-19 schadepost over 2020, groot € 27.039,50, is met het *besluit hertoetsing aanvraag tegemoetkoming schade door COVID-19* vereffend.⁷

Zonder corona en de bovengenoemde financiële steun was dit boekjaar niet met een neutraal exploitatieresultaat afgesloten. De twee grote wisseltentoonstellingen hadden zeker voor meer dan het begrootte aantal betalende bezoekers gezorgd. De vanuit Rijk en gemeente ontvangen compensatie maakt dat het boekjaar 2021 zonder financiële schade vanwege de corona pandemie kan worden gestart.

⁵ Scheffers, A.A.J., *Bedrijfsplan Stadhuismuseum Zierikzee 2016-2019*, Amersfoort/Voorburg, 2015, paragraaf 9.2.

⁶ Besluit college BenW Tegemoetkoming COVID-19 schade d.d. 30 maart 2021, zaaknummer 401665.

⁷ Besluit college BenW Tegemoetkoming COVID-19 schade d.d. 26 mei 2021, zaaknummer 401665

Bijlage 1 Aanwinsten op de gemeentelijke collectie

Aankopen

Frans Langeveld, *Zicht op Zierikzee met molen Den Haas*, olieverf op doek, aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag, objectnr. 5978

Piet Bulthuis, *Portret van G.H. Breetvelt*, olieverf op doek, aankoop dhr. Th.C.M. Schaar, Middelburg, objectnr. 5979

Miems van Citters, *Bloemstilleven*, olieverf op doek, aankoop Passie bij Syl, Zierikzee, objectnr. 5980

Ad Verdonk, *Stadhuistoren Zierikzee*, olieverf op doek, aankoop Passie bij Syl, Zierikzee, objectnr. 5981

Ad Verdonk, *Gezicht op Zierikzee vanaf West Havendijk*, olieverf op doek, aankoop Passie bij Syl, Zierikzee, objectnr. 5982

G.H. Breetvelt, *Zicht op Zierikzee vanaf West Havendijk*, olieverf op doek, aankoop NN, objectnr. 5983

Blik roomboterbabbelaars MCD Zierikzee, aankoop Blikmuseum de Blikvanger, Renesse, objectnr. 5989a

Blik voor Zeeuwse speculaas MCD Zierikzee, aankoop Blikmuseum de Blikvanger, Renesse, objectnr. 5989b

Vier De Gruyter blikjes en een winkeltje (maquette), aankoop Blikmuseum de Blikvanger, Renesse, objectnr. 5990 a-e

Schenken

Plaquette met wapen gemeente Schouwen-Duiveland, schenking dr. H. Uil, Zierikzee, objectnr. 3760

Cloisonné-tegel met wapen Zierikzee, schenking mevr. I.S. Schuur, Amsterdam, objectnr. 5951a

Cloisonné tegel met wapen Duiveland, schenking mevr. I.S. Schuur, Amsterdam, objectnr. 5951b

Cloisonné tegel met wapen Zeeland, schenking mevr. I.S. Schuur, Amsterdam, objectnr. 5951c

Set zilveren lepel en vork W.C. de Crane, schenking dhr. E.F.G.M. Gelderman, Burgh-Haamstede, objectnr. 5952 a-b

Zilveren vork M.C. de Crane, schenking dhr. E.F.G.M. Gelderman, Burgh-Haamstede, objectnr. 5953

Zilveren vork A.C. Gelderman, schenking dhr. E.F.G.M. Gelderman, objectnr. 5954

Prijspenningen tuinbouwtentoonstelling Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5955, 5956, 5957 a-c, 5958 a-b

Penning etalagewedstrijd Zierikzeesche Oranje Vereniging, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5959

Medailles Avondvierdaagse Zierikzee, twee stuks, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5960 a-b

Medailles Wandeltocht Brouwershaven, twee stuks, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5961 a-b

Vaantje 10e Wandeltocht A.S.V. Brouwershaven, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5961c

Medaille schoolzwemmen Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5962

Medaille Wandeltocht Scharendijke, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5963

Medaille wandeltocht S.K.N.W.K. Nieuwerkerk, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5964

Medaille Bondswandeldag KNGV Bruinisse, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5965

Sportmedaille gemeente Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5966a

Vaantje Hockeyclub Schouwen-Duiveland, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5966b

Herinneringstegel 3e lustrum Hockeyclub Schouwen-Duiveland, schenking Doe, dhr. F. van der, Zierikzee, objectnr. 5966c

Tegel Zuidhavenpoort Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5967

Asbak met reclame Radio Weltevreden, twee stuks, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5968a-b

Kurkentrekker slijterij-wijnhandel J. v.d. Valk Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5969

Liniaal De Zeeuwsche Boekhandel Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5970

Asbak Deurloo Meubelshowroom Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5971

Kledinghanger C. Meuwese Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5972

Kledinghanger Kattenburg Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5973

Theelepels Waterschap Schouwen-Duiveland, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5974

Theelepels Waterschap Schouwen, schenking dhr. F. van der Doe, Zierikzee, objectnr. 5975

Twee theelepels met wapen Zierikzee, schenking dhr. F. van der Doe, objectnr. 5976 a-b

Gedenksteen burgemeester Marinus Pous, overdracht Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Schouwen-Duiveland, objectnr. 5977

Asbak t.g.v. herverkaveling door Tessa Braat, schenking mevr. L. Homan, Amstelveen, objectnr. 5984

Afdruk zegelstempel stad Zierikzee, schenking mevr. L. Homan, Amstelveen, objectnr. 5985

Handwerkstukje Tannetje van Wouwe uit Brouwershaven, 16 stuks, schenking dhr. L.S. Jonker, Zeist, objectnr. 5986 a-p

Diadeem en twee corsages huwelijk Leendert Jonker en Tannetje van Wouwe, schenking dhr. L.S. Jonker, Zeist, objectnr. 5987a-c

Servet Zeelandbrug, overdracht Gemeentearchief Schouwen-Duiveland, Zierikzee, objectnr. 5988

Tegel met cherubijntje op vis, schenking dhr. S.W.M.A. den Haan, Zierikzee, objectnr. 5991

Thermosbeker relatiegeschenk OSD, schenking Ondernemerskring Schouwen-Duiveland, Zierikzee, objectnr. 5993

Glas-in-lood raamhanger Brouwershaven, schenking dr. H. Uil, Zierikzee, objectnr. 5994

Brandijzer landbouwer, schenking dhr. M. Moermond, Noordwelle, objectnr. 5995

Zegelstempel MM, schenking dhr. M. Moermond, Noordwelle, objectnr. 5996

Netverzwaarder, schenking dr. F. Beekman, Den Haag, objectnr. 5997

Vier netverzwaarders 'ijsselsteen', schenking dr. F. Beekman, Den Haag, objectnr. 5998 a-d

Twee borden Compania Trasméditerránea, schenking dr. F. Beekman, Den Haag, objectnr. 5999a-b

Zwart trouwjakje uit 1878 Ellemeet, schenking dhr. J.M. Vermeule, Goes, objectnr. 6000

Linksdekkende oud-Hollandse dakpan, schenking dhr. A. Boering, Zierikzee, objectnr. 6003

Bijlage 2 Aanwinsten op de bibliotheek

Aangekocht

Jeroen Giltaij, Het grote Gouden Eeuw boek
Anton van der Lem, De opstand in de Nederlanden 1568-1648. De Tachtigjarige Oorlog in woord en beeld
De Liza v.d. Heijden- v.d. Werf e.a., Zeeuwse Streekdrachten / Goed gemutst
Frank van der Ploeg, Portretten door Zeeuwse Meesters uit de Gouden Eeuw
G.J. Kouwen, Pinkas Zierikzee. Joods leven op Schouwen-Duiveland in de 19e eeuw
Willem van der Ham, Johan van Veen, meester van de zee. Grondlegger van het Deltaplan
Wim Kesteloo, Nieuwerkerk. Gebouwen en mensen, vóór de ramp van 1953
Wim Kesteloo, Nieuwerkerk-2. Geschiedenis, bestuur, Johanniskerk, toren, dominees, schoolmeesters enz.
J. de Kanter, *Chronijk van Zierikzee*
Museum Helmond, Lucas Gassel, meester van het landschap. Kleur en tekenboek voor volwassenen
Henk Blom, Renaissance. Het leven der Zandloopers
Saskia Maaskant, Meerminnen verdrinken niet
Carla Rus, Breekbare helden. Het verzet in Zeeland 1940-1944
De wereld binnen handbereik, samenwerkingsproject met de Rijksdienst Beeldende Kunst te 's Gravenhage
Kees de Kort, De kleine Kijkbijbel

Geschonken

P. Boddart, J. Plevier, N. v.d. Schatte, *Tegenwoordige staat van Zeeland*, eerste deel, schenking Elly van Goudswaard, Ouddorp
P. Boddart, J. Plevier, N. v.d. Schatte, *Tegenwoordige staat van Zeeland*, tweede deel, schenking Elly van Goudswaard, Ouddorp
Schouwen-Duiveland bevrijd! 1945-1949 Bevrijding, Terugkeer, Berechting, Herstel, Feest, schenking Vereniging Musea Schouwen-Duiveland
Specvlvm Zelandia. Beschrijvingen of afbeeldingen van steden, ambachtsheerlijkheden, dorpen enz., schenking Gemeentearchief Schouwen-Duiveland
Petra Groen (ed.), *Military History of the Netherlands. The eighty years war*, schenking uitgever Ch. Dumas e. a. (eds.). *Connoisseurship. Essays in Honour of Fred G. Meijer*, schenking anoniem
G. Groenewegen *Verzameling van vier en tachtig stuks Hollandsche Schepen*, schenking fam. Nijhoff.